

Примљено: 7. 9. 2022.			
Орг. Јед.	Број	Трилог	Вредност

Рецензија уџбеника

Александар М. Новаковић

Увод у методику наставе српског као страног језика

Уџбеник под насловом *Увод у методику наставе српског као страног језика* аутора доц. др Александра М. Новаковића (доцент на Департману за српски језик (на курсу *Методика наставе српског језика као страног*), Филозофски факултет Универзитета у Нишу) обухвата 138 страна компјутерски преломљеног текста. Уџбеник чини једанаест тематски засебних лекција: (1) Историјски развитак методике наставе српског као страног језика; (2) Појам, предмет и задаци методике наставе српског као страног језика; (3) Важна организациона питања наставе српског као страног језика; (4) Градиво у настави српског као страног језика; (5) Ученик српског као страног језика; (6) Мотивација ученика у настави српског као страног језика; (7) Наставник српског као страног језика; (8) Уџбеници, радне свеске и приручници у настави српског као страног језика; (9) Тестови у настави српског као страног језика; (10) Анализа грешака у настави српског као страног језика; (11) Примена специјализованог рачунарског софтвера за креирање интерактивног наставног материјала. Осим наведених лекција, књига садржи још и: Садржај, Увод, Регистар аутора, Индекс појмова и Биографију аутора (а остављен је простор и за изводе из рецензија).

Свака лекција представља целину за себе, дужине од пет до највише четрнаест страна, и свака од њих садржи следеће додатне елементе: цитат у вези са српским језиком (распоређен испод наслова лекције), Кључне речи (исписане на десној маргини прве стране лекције), Питања, задаци и радни налози за практичан рад студената, Задатак за израду пројекта, и Цитирана литература – све на крају лекције. Сваки од ових елемената има своју функцију.

Овако структуриран и уређен, уџбеник омогућава читаоцу да му приступи на више начина – може га читати линеарно, од почетка до краја, као целину, а може и селективно, полазећи од својих личних интересовања и потреба. Посматран као целина, уџбеник обухвата једанаест тема које су од суштинског значаја за свакога ко жели да се бави српским као страним – било да се ради о студентима србистике, којима је књига првенствено и намењена и који се први пут сусрећу с овом врстом методике, било да се ради о читаоцима који већ имају неког искуства у тој области. Пажљиво одабране теме покривају све елементе наставе српског као страног језика, почев од зачетака и развоја ове методике код нас, и њених основних појмова, предмета и задатака (као темеља на којем ћемо је даље градити и развијати), преко организације наставе, затим преко елемената и учесника саме наставе (а то су градиво, ученик и његова мотивација, наставник, наставни материјал и тестови), па све до анализе грешака (која доприноси унапређењу квалитета наставе и наставног материјала) и, на крају, специјализованог рачунарског софтвера (који наставу српског као страног језика приближава новим генерацијама ученика, навиклим на савремена технолошка средства и интерактивне садржаје).

У сваку од једанаест тема А. Новаковић читаоца уводи постепено и аргументовано, позивајући се на богату и релевантну литературу коју је пронашао,

прочитао, анализирао и презентовао на начин и у обиму примереном уџбенику овога типа. Ослањајући се на две библиографије радова из методике наставе српског као страног језика, и на основу својих налаза, утврђује да су у периоду од 1961. године до средине 2021. написана 474 рада из ове области (26. страна у књизи). Стиче се утисак да их је аутор све пажљиво прочитао и многе од њих вешто уградио у ову књигу.

Иза основног текста лекције, следе *Питања, задаци и радни налози за практичан рад студената* – сегмент којим аутор читаоца, нарочито оног који се тек упознаје с овом врстом методике (а то су студенти), подстиче на размишљање о прочитаном садржају лекције, затим на понављање управо стечених знања, извођење закључака у вези с њима, и повезивање разматраних појмова. Постављајући читаоцу пет кључних питања и задатака, аутор га наводи да својим одговорима дође до суштине дате лекције.

Иза *Питања, задатака и радних налога* следи *Задатак за израду пројекта*. Ради се о сасвим практичним задацима за студенте, као што је (у најкраћем): попис тема обрађених у радовима из методике наставе српског као страног језика, а на основу две већ поменуте библиографије тих радова (прва лекција); затим проналажење видео-записа на Јутјубу у којима су главни актери странци ученици српског језика, и формирање листе веза (тј. линкова) с тим записима (друга лекција); израда плана организације и реализације курсева српског као страног језика (трећа лекција); попис садржаја, тема и компетенција препоручених у *Заједничком европском референтном оквиру за живе језике*, а за сваки од постојећих нивоа знања језика (четврта лекција); израда по једне лекције за уџбеник на почетном, средњем и напредном нивоу (осма лекција); израда завршног теста за полагање српског као страног језика, на свим нивоима знања језика (девета лекција); попис грешака уочених код страних студената и њихова класификација према граматичким нивоима (десета лекција); израда квиза за проверу знања на почетном нивоу (једанаеста лекција). Као што видимо на основу пописаног (неке лекције смо прескочили), ради се о задацима чијом се изработом студенти упознају с различитим врстама корисних материјала, од којих могу формирати своје базе података, тема, радова, видео-записа, грешака, вежби и сл., а које ће им бити веома корисне у раду са страним студентима кад за то дође време. Дакле, ово треба да буде својеврсна, практична припрема за тај рад.

Последњи елемент у структури лекције представља *Цитирана литература*. Свака од обрађених тема почива на обимној литератури, која је на крају уредно и пописана. Спискови цитиране литературе помоћи ће заинтересованим студентима да прошире стечена знања, а неке од њих ће и надахнути за нова истраживања и нове теме у овој области.

И на крају (мада су распоређени на самом почетку), у сваку лекцију колега Новаковић читаоца уводи неким пригодним цитатом који се тиче српског језика – његове лепоте, прозодије, његовог значаја за васпитање деце, наше љубави према њему, језичког блага сачуваног у нашој народној књижевности и сл. Иако ниједан од њих није у непосредној вези са самом темом лекције уз коју стоји, ови цитати имају своју улогу – ту су да нас подсети на значај нашег језика, да код нас развију позитиван однос према њему, да нам покажу какви смо били и какви данас јесмо (већина цитата потиче с краја XIX и почетка XX века), да нас подсети да положај и

статус српског језика (барем у нашем друштву) зависе пре свега од нас самих и нашег односа према њему.

Регистар аутора садржи 152 јединице, а *Индекс појмова* 121 – ови бројеви потврђују оно што је горе изнето: ауторово добро познавање материје и литературе. Два пописа читаоцима олакшавају сналажење у књизи, проналажење жељених садржаја, повезивање одређених делова, појмова, и омогућавају му већ поменуто селективно читање.

Лекције као целине, са свим својим елементима, осмишљене су с циљем да допринесу формирању доброг и успешног наставника или истраживача српског као страног језика. Уџбеник ће несумњиво бити користан студентима, њима је превасходно и намењен, али користиће и предавачима методике српског као страног, лекторима, и свима који на било који начин учествују, директно или индиректно, у настави српског као страног. Стога препоручујем да књига доц. др Александра М. Новаковића под насловом *Увод у методику наставе српског као страног језика* буде прихваћена за објављивање. Додатне сугестије аутору су понуђене у одвојеном документу.

У Новом Саду, 7. августа 2022.

Доц. др Биљана Бабић
Одсек за српски језик и лингвистику
Филозофски факултет
Нови Сад